

ГЕЈР ГУЛИКСЕН

БИЋУ ПОНОВО ДОБАР

Уредник
Корана Боровић

Наслов оријинала
Geir Gulliksen *Bli snill igjen*

Copyright © ИК Прометеј, Нови Сад 2024.

Copyright © Geir Gulliksen and H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo, 2020
Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen
Serbian edition published by arrangement with Agentia Literara Livia Stoia

Сва права задржана.
Ниједан део ове књиге не може се користити нити репродуковати у било ком
облику без писмене сагласности издавача.

This translation has been published with the financial support of NORLA
Овај превод објављујемо уз финансијску подршку НОРЛЕ.

ГЕЈР ГУЛИКСЕН

Бићу поново добар

Роман

Са норвешкој њревила
Софија Вуковић Петрик

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

(and this gives life to thee)

Огорченост

Тело је било само. Било је само у кревету и само под одећом, било је само и међу другим телима онда када би изашло напоље у друштво. Нико телу није прилазио, нити желео да га додирне или загрли. Телу је био потребан додир, шаке других тела и топла удубљења, била му је потребна пажња и нега, и много година сам живео тако да је све ово и добијало. Имао сам девојке, једну за другом, живео са њима и женио се, више пута, али није ишло, нисам више могао, сваки пут би испало погрешно. Више не, рекао сам себи.

Откад сам одрастао, ретко сам спавао сам, а сада је дошло време за то. Имао сам малу децу коју сам носио на рукама док за то нису постали превелики. Старија ћерка је одрасла, а друга је омладинка, ћерке су ми долазиле и одлазиле, а ја сам се развео последњи пут, последњи пут раскинуо. Легао сам сâм и будио се сам, спавао дијагонално у прешироком брачном кревету. Када бих се пробудио у пет сати ноћу, није било никога, никога нисам могао да додирнем ако испружим руку, ни са ким нисам могао да поразговарам и ни уз кога да се привијем. Требало је коначно прихватити егзистенцију каква се може приказати само некоме ко не покушава да се прикрије у благом, увек ублажавајућем присуству другог.

Наравно, није истина да присуство других увек има ублажавајуће дејство. Фино то звучи, али друштво других често подједнако мрачи, горчи, разара. Ипак га остављам,

јер лепо изгледа. Имам ту слабост да веома често нешто остављам на миру само зато што фино звучи или изгледа, чак и када знам да није истина. Али, у овом тренутку свог живота, једино на сопствене слабости могу да се ослоним.

Друга слабост ми је што се надам да ће се оно што пишем једног дана обистинити.

Тело је на самом почетку било тело детета, мало и светло и меко и буцмасто. Сви који су га узимали или подизали били су нежни и добри, њихови гласови су мекшали од нежности, само зато што је тело постојало, и та мека, невинна кожа. Тело се неким делом још увек сећало тога и желело да то изнова доживи. Одавно је постало тело одраслог мушкарца, тешко и длакаво, беле коже прекривене лепљивим маљама – длакав стомак, длакаве ноге, џомбасте шаке прекривене дебелим длакама све до последњег зглоба на прстима. Дебели, груби нокти. Оштре длаке на грудном кошу почеле су да седе, стомак ми је испао, мушкост ми је личила на бледог пужа, колена су ми округла и смешна: сада нико не би уздахнуо од пригушене нежности кад би моје тело видео или додирнуо.

Никако да нађе мир, није се сналазило без другог. Будило се ујутру и покушавало да се постара само за себе, мислило је да зна шта жели. Желело је додир, желело је да се напади и олакша, то је био једини метод које је тело познавало. И тренинг је помагао, ако је возило бицикл или пливало или трчало толико далеко и брзо да након тога више не осети ни само себе, али то ме је мрзело. А нисам желео да мастурбирам, не опет, а нисам ни имао времена, морао сам на посао.

Полако сам се обукао. Купио сам ново одело, али не обично, ово је било са бермудама. Мислио сам да одело са бермудама одговара топлем лету, сем тога, у њему сам се осећао као неко други, а то ми је требало више него икад. Материјал је био сив, са танким зеленим пругама, а то сиво се састојало од више нијанси. Панталоне су биле добро испеглане, изгледале су као обичне панталоне од одела, иако су досезале само до одређеног дела бутина. Навукао сам их, погледао се у огледалу и уплашио. Свечане бермуде су ми нешто учиниле, нешто што није било добро. Али сада нисам могао одустати. Обукао сам кошуљу са кратким рукавима мутноплаве боје и закопчао је. Обукао сам сако и оставио га раскопчаног.

Горњи део тела ми је сасвим фино изгледао, али због тих кратких панталона и длакавих, голих ногу изгледао сам као џиновски паук. Зашто ли сам помислио да би ми пристајало да идем у овим панталонама? Радовао сам се што ћу у њима сести на бицикл, чак сам се радовао и уласку у канцеларију. Али колеге би се осетиле непријатно ако бих ишао у одећи у каквој ме раније никада нису видели. Одело са бермудама, то у старту звучи као неки виц. У продавници ми је куповина тог одела деловала толико исправно. То је пре свега био покушај дистракције, а подстакао ме је и продавац, рекавши да ми лепо стоји, иако се нисам препознао у огледалу. Био је млад и неискусан, кројачев свеже запослени асистент, аљкави чаробњаков шегрт, стајао је поред мене у одразу у огледалу, висок и мршав, са ретким, изблајханим шишкама које су му падале преко ока. Истовремено ми се свидео и било ми га је

жао, могао је рећи било шта у покушају да ми нешто прода, и ја бих га послушао, можда највише јер сам желео да му помогнем.

А онда је било прекасно да се пресвучем, морао сам да кренем. Изашао сам и сео на бицикл, и тело је то прихватило, почело је да покреће стопала, педале су се кретале кружно и возио сам се напред. Вожња бицикла ми добро иде, радим то откад сам био дете. Телу се свидео ветар на нагим ногама, кретање га је развеселило, поверовало је да ће све поново бити у реду. Тело ми је оптимистично, то сам знао од пре, увек се надало најбољем, веровало у добро, рачунало да ће се све средити. Готово увек је грешило.

Дуго ми се дешавало да ми очи засузе чим ми неко случајно спусти шаку на раме. Више месеци ме нико није додирнуо, са изузетком понеког случајног, инструменталног покрета, на пример код фризера. Иначе сам ишао на шест недеља и увек се унапред радовао, али ме је било и срамота, јер фризерка није знала колико сам снажно реаговао на њене лагане додире. Била је млада Пакистанка и превише је говорила, често не бих успео ни да јој одговорим, само бих седео и пратио како ми врховима прстију масира теме, како јој се надланица или врхови прстију спуштају на моје уши или врат. Понекад бих осетио како се наслања на мене, како ми њен јаки бок или заобљена бутина притискају надлактицу. Једном сам гласно зацвилио кад сам осетио топлоту њеног тела. Сместа сам се на кашљао и покушао да наставим да кашљем како бих прикрио тај звук који сам управо испустио.

После сам се питао да ли се можда намерно трља о мене. Наравно да не, морао сам да кажем сам себи, то није вероватно. Имала је двадесет пет година и још увек живела са родитељима. Никада се не би приближила мушкарцу попут мене. Сем тога: то јој је био посао. Прилично напоран и сигурно често досадан, али била је довољно професионална да се понаша као да воли да ме шиша. Разговарала је са мном и подстицала ме да јој одговарам, кретала се сигурно и слободно тик уз мене. У својој простоти или очају, тело је њене поступке тумачило као знаке наклоности. Мислило је да она хоће нешто од мене. Почело је да чезне за тим да легне поред несвесног тела младе фризерке, и дешавало се да дозволим свом телу да одговори на њене додире, онолико лагано и неприметно колико сам могао. Ослонио бих раме о њену бутину, као несвесно, надао се да неће приметити. Покушавао сам да пустим тело да комуницира са њеним, а да она сама то не сазна.

Звала се Игра. Лице јој је било меко и широко и озбиљно. Дешавало ми се да мислим на њу по више дана након што сам био тамо, посебно кад бих легао и хтео да спавам. Фантазирао сам како ме једном шаком милује по глави. Имала је широке, топле шаке. Да, и тако даље, наставак би долазио сам од себе, и завршило би се тек кад би легла на мене. На себи је имала кратке, црне, мушке чарапе и брусхалтер, такозване боје коже, која је на њеној тамној пути деловала пресветло. Све је било помало узнемирујуће, али тако је фантазија хтела, и није изгубила способност напретка, иако се губила у детаљима, јер ју је иначе пушта-

ла да буде сасвим нага. После бих прилично тихо сам за себе изговорио њено име.

– Игра – рекао бих, као да је познајем.

Због овог последњег бих посебно зажалио, кад бих изговорио њено име. Чуо сам свој глас како одзвања по соби, и оштар призвук у њеном имену све оно о чему сам размишљао учинио је тако конкретним да ме је све поново погађало, као да се заиста десило, као да је у питању искуство према ком морам заузети некакав став. То ме је некако изменило, плашио сам се чему би то могло одвести, какав бих могао постати.

Нашао сам другог фризера, старинског мушког фризера који је инсистирао да користи машиницу. Маказама је компликовано и непотребно, сматрао је. Користио је машиницу и на сопственој глави. Онда сам и ја добио истоветну кратку фризуру као што је имао и он сам, и сви остали мушкарци који су се шишали код њега, углавном одрасли који или нису желели или нису могли да троше много пара на шишање. Подсећали су ме на људе из мог краја, оне који су били одрасли док сам ја био дечак, мушкарце грубих лица и жбунастих обрва. Мушкарце у кошуљама и краватама, гласови су им били тако дубоки да сам их осећао дубоко у доњем стомаку. Одувек сам се плашио да ћу се претворити у њих. Није ми било баш најпаметније што сам отишао код фризера са машиницом, то ми се одразило на самопоуздање. Коса ми је била подједнако кратка и горе и са стране, изгледао сам четвртасто и љуто када сам се сусрео са сопственим погледом у огледалу. Али најгоре је што сам се осетио глупо. Плашио сам

се да ће стари фризер увидети ко сам, да ипак не личим на њега нити на друге који код њега долазе. Плашио сам се да ће ми се гласно смејати, или да ће се изнервирати ако сазнају како ми је. Сабери се, рекли би ми. А стварно сам покушавао.

Али сада сам кроз град возио бицикл голим, длакавим ногама, имао сам и нове ципеле, биле су широке, шире од ципела које сам обично носио. Изгледао сам нападно разодевено, избачених голих ногу, али док год сам одржавао брзину на бициклу нико ме није гледао. Тек када сам сишао са бицикла испред канцеларије осетио сам колико сам видљив. Нисам лично на себе, мислио сам да ће то деловати ослобађајуће, а само ми је било непријатно. Јурнуо сам у лифт избегавајући да се погледам у огледалу, и док сам пролазио кроз отворени канцеларијски простор, мој уобичајени идентитет се полако вратио на своје место. Поново сам се претворио у уобичајеног себе; обично сам ишао у црним фармеркама и црном џемперу или црној кошуљи и није ми баш добро ишло ћаскање; већина ме је знала као помало духовитог, али такође и прилично високопарног човека. А сада сам приметио како се лица отварају и окрећу ка мени, посебно ми је једна колегиница климнула главом много јасније него што би иначе. Насмешила се мени, али и другима, као да сам урадио нешто забавно што би сви требало да примете. Једна са којом сам често разговарао уопште ме није ни приметила док нисам прошао тик поред ње. Тада се окренула за мном и упитно изговорила моје име. Било им је тешко да знају како да се понашају према мени, а ја им нисам био од помо-

ћи. Нисам одговарао на поздраве, само сам брзо прошао, стидећи се својих голих колена и листова, и тих охолих ципела, зашто сам баш њих изабрао? Касније у току дана их је неко назвао Микијевим ципелама, добронамерно, а ја сам одлучио да те ципеле више никада не обујем. А ни то назовио дело.

Када сам ушао у Кларину канцеларију седела је са ногама на столу и телефоном на образу и тихо разговарала гледајући кроз прозор. Окренула се ка мени демонстративно разрогачивши очи. Одмах потом је спустила стопала на под и завршила разговор кратким *морамгаидем*. Чуо сам је и раније да то тако изговори, разговарала је са својом партнерком, мршавом и озбиљном младом женом која је некада била перспективна челисткиња, али је онда добила гихт у зглобовима и више није могла да свира. Била је двадесет година млађа од Кларе. Сада је седела код куће и читала књиге и бринула се о мачкама. Клара је некада била удата за мушкарца, али одустала је од овог пола коме припадам, тако је једном изјавила кад смо разговарали о браковима и разводима. Мушкарци у неким ситуацијама могу послужити, али не као животни сапутници.

То ме је мало погодило, кад је то рекла, не зато што сам желео да будем са Кларом, већ зато што сам схватио шта је хтела да каже. Барем сам мислио да знам шта хоће да каже.

– Ни ја се не бих венчао са мушкарцем – рекао сам јој.

То је требало да буде шала. Међутим, након дугог посматрања, рекла је:

– Откуд знаш?

Типично за Клару да каже тако нешто, није јој се свиђало кад се слажем са њом. Није запослила мушкарца само да служим за украс, хтела је да јој пружам отпор. Знао сам да жели само одређене видове отпора, и само у одређеним тренуцима, али помно сам слушао шта жели и шта јој треба.

Сада је устала са столице и обишла ме, полако вртећи главом.

– Шта ти се то десило?

– Како то мислиш?

– Бермуде на посао. То још нисам видела.

– Само сам купио ново одело.

– Па си одсекао ногавице?

– Тако је сашивено.

– Али зашто?

– Због ветрења.

– М-да, због ветрења. Али зар немамо овде дрес код? Зар не би требало да мало сумњамо у ово одело? Најсумњивије је да се то уопште може назвати оделом.

– Ни ја нисам баш сигуран.

– Свиђа ми се. Али питам се шта ће сад клијенти мислити о теби. Испричај ми шта ти се дешава. Јеси ли прешао у други тим?

– Други тим?

– Јеси ли почео да гледаш мушкарце?

– Мушкарце?

– Да? Јеси ли хомић?

– Не. Не да ја знам.

– Па, тренутно изгледаш поприлично педерасто.

– Та изјава ти је пуна предрасуда.

– Да, апсолутно. Живимо од предрасуда, једино на њих можемо да рачунамо. Али не знам да ли ово може овако, Хенинг. Није довољно да *кажемо* да је ово одело. Не можеш просто да кажеш да је нека хаљина хаљина и онда је све у реду. Сећаш ли се оне летње замене на рецепцији, оне хаљине у којој је дошла?

– Оне што је била провидна преко сиса? Код мене ништа није провидно.

– Показујеш те длакаве ноге. Због њих сам највише скептична.

– Због ногу?

– Да. Превише су длакаве, пре свега.

– Сада је прекасно да нешто урадим по том питању.

Клара је два пута изговорила моје име, тихо, као за себе: *Хенини, Хенини*. А онда се нагло предомислила, јер је рекла:

– У ствари си баш сладак у том оделу. Помислила сам на асистента директорке продаје, он је геј. Сигурно је дошао данас, тако да можда буде све у реду. Можда ти баш те бермуде требају. Мораш бити спреман на коментаре. А ако ништа не кажу о твојим бермудама, онда је још горе, да се тако изразим.

Требало је да имамо заједнички састанак, о некој кампањи коју је један од великих ланаца супермаркета желео да покрене. Њихове нове кесе су биле направљене од шећерне трске, имале неутралан угљенични отисак и могле су да се спаљују без загађења природне средине. Клијент је желео да кесе буду светлозелене са мало тамније зеленим натписом *ја сам зелена ѿласиична кеса*. Мој

задатак на састанку био је да их уверим да та идеја није баш најсрећнија. Пластична кеса се не може изражавати као да има личност. Деловало је лажно, могло би деловати подругљиво особама које упркос свему морају да се носе са својим неизбрисивим сопством. Ово последње је било моје мишљење на великом састанку на ком је кампања представљена, али Клара ме је замолила да задржим језичке примедбе за себе. Превише је то високопарно, сматрала је, прекомпликовано за клијента који би, упркос свему, само да продаје храну. Требало је да убедимо клијента да би било ефикасније ако би писало *ова кеса је зелена*, тај израз ће се људима урезати у мозак без неке посебне реакције.

Као друго, требало је да убедимо клијента да кеса треба да буде жута или наранџаста. Пошто текст на кеси тврди да је зелена, комуникациона ситуација би била интересантнија уколико би кеса заправо била друге боје. Људи би је гледали и чудили се, и можда је показивали другима. Тако би кампања заживела на друштвеним мрежама, јаркожута кеса са текстом *ова кеса је зелена*.

Постојао је и трећи разлог, нешто интерно у нашој струци. Један од великих сликара надреалиста једном је насликао слику луле са натписом *Ово није лула*, а ми смо желели да направимо жуту или наранџасту пластичну кесу са натписом *ова кеса је зелена*. Тако би кеса постала и уметничко-историјски омаж који би нам повећао шансе да за ту кампању добијемо неку награду у струци. Награде за постигнућа у струци додељују се на великим гала доделама и агенције тиме стичу почести и добар глас, а самим

тим привлаче и пажњу, и, надамо се, више клијената. Последњи аргумент нисмо мислили да износимо клијенту, иако би награђена кампања наравно била добра и за њих.

Правили смо рекламе. Нико више не користи ту реч, али све што се прави да би се нешто продало јесу рекламе, чак и кад би неко да прода само самог себе. То сам им рекао, тако сам често говорио, за ручком и на састанцима. Тако сам стварао утисак да сам тежак, помало свадљив, на одређени начин који ми је био потребан. Нисам схватао да већина мојих колега, а посебно млађи, оно што кажем прихвата као датост. Клара је то покушала једном да ми објасни, да иако желим да звучим критично, други су те моје критичне-самокритичне коментаре сматрали ирелевантним. Да ли је могуће да је то рекла за мене, да сам ирелевантан? Мислим да јесте, али нисам је слушао, умислио сам да би желела да будем сарадљив, позитивнији, а нисам то желео, требало ми је да делујем контрарно, радикално, као неко ко се баш и не уклапа.

У таквим случајевима Клара је имала обичај да ме подсети да ме је запослила јер сам писац. Као писац био сам (или је требало да будем) посебно осетљив на језик, а у мом случају се то често претварало у преосетљивост. Ипак сам био лирски песник. Схватио сам да је то рекла да би ме охрабрила, прозрео сам ласкање, али ипак је деловало, ублажило је мој пораз. Најрадије бих и даље седео сам са папиром и пенкалом и писао кратке песме какве сам писао раније.

Песме су ми олакшавале живот, или су ме оживљавале пред светом. Можда је то исто. Али сада ми то више ни-